

Beleidsnota Arbeidsmigratie

Arbeidsmigratie

Vastgesteld op 30 januari 2020. Amendementen zijn verwerkt in deze beleidsnota.

1. INLEIDING

Arbeidsmigranten wonen, werken en leven al jaren in de gemeente Steenbergen. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan de lokale en regionale economie. De laatste jaren is er sprake van een verdere toename van het aantal arbeidsmigranten. Dit brengt nieuwe vraagstukken met zich mee. In onze gemeente zijn onvoldoende kwalitatief goede huisvestingslocaties. Daarnaast vraagt de groei van het aantal arbeidsmigranten om meer aandacht voor integratie en participatie.

In september 2018 is de bestuursopdracht Arbeidsmigratie opgesteld. Onderdeel daarvan is een integrale herziening van het beleid op het gebied van arbeidsmigratie. In de Nota van Uitgangspunten zijn de vraagstukken en dilemma's met een aantal uitgangspunten voor beleid geformuleerd. De Nota van Uitgangspunten vormt daarmee de basis voor de voorliggende Beleidsnota Arbeidsmigratie.

Beleid huisvesting 2010 en 2015

In 2010 is beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten vastgelegd in de Beleidsnota Huisvesting Arbeidsmigranten Gemeente Steenbergen 2010. Met de Woonvisie 2015 is dit beleid in 2015 gecontinueerd. In dit beleid is onder meer vastgelegd dat:

- het realiseren van huisvesting primair de verantwoordelijkheid van de werkgevers is;
- huisvesting binnen de gemeente Steenbergen vooral is bedoeld voor arbeidsmigranten die binnen de gemeente werken;
- huisvesting maatschappelijk verantwoord dient te zijn;
- de arbeidsmigrant die zich in de gemeente Steenbergen heeft gevestigd, en hier zijn hoofdverblijf heeft, in een woning thuishoort;
- huisvesting op het agrarisch bedrijf is toegestaan tot 40 personen.

Vorbereidingen voor deze beleidsnota

Op 16 mei 2019 heeft de gemeenteraad het coalitieakkoord 2019-2022 'Aan de slag!' (van 8 mei 2019) vastgesteld als raadsakkoord. In het raadsakkoord staan onder andere afspraken over huisvesting van arbeidsmigranten, het afsluiten van convenanten met werkgevers, integratie van arbeidsmigranten en toezicht en handhaving in de wijken. De afspraken uit dit raadsakkoord zijn vertaald en zitten verweven in deze beleidsnota.

Enquêtes onder arbeidsmigranten en inwoners

In z'n algemeenheid wordt er vooral gesproken over arbeidsmigranten en worden er aannames gedaan wat goed is voor deze doelgroep en waar zij behoefte aan heeft. Daarom is bij het verkennen van de verschillende dilemma's rondom arbeidsmigratie ruimte en aandacht geweest om in gesprek te gaan met de doelgroep zelf. In de praktijk is het echter lastig gebleken om daadwerkelijk met arbeidsmigranten in contact te komen, vooral vanwege de taalbarrière. Naast persoonlijke gesprekken met enkele arbeidsmigranten is een meertalige enquête uitgezet onder arbeidsmigranten die momenteel in Steenbergen werken en/of verblijven. Het aantal respondenten bedroeg 48 personen. De resultaten geven vanwege de geringe respons geen representatief beeld voor de volledige doelgroep, maar geven wel een duidelijke indicatie waar de wensen en behoeften van arbeidsmigranten liggen. Daarnaast vormt dit een eerste stap naar het opbouwen van meer kennis en inzicht over arbeidsmigranten in Steenbergen. Verder zijn middels een enquête op het 'Ik praat mee' platform inwoners bevroegd over zaken als huisvesting en integratie/participatie van arbeidsmigranten. Hieraan hebben 325 inwoners van Steenbergen deelgenomen. Dit is voor een dergelijke enquête in de gemeente Steenbergen relatief veel. De resultaten van beide enquêtes zijn meegewogen in de beleidskeuzes die in deze nota zijn opgenomen.

Inventarisatie

Voor nagenoeg alle gemeenten in Nederland geldt dat er geen exacte cijfers bekend zijn over het aantal arbeidsmigranten dat in de gemeente werkt en waar zij zijn gehuisvest. Dit geldt ook voor de gemeente Steenbergen. Om hier meer zicht op te krijgen, is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd naar de behoefte aan arbeidsmigranten bij de bedrijven in de gemeente. Ook is onderzoek verricht naar huisvestingslocaties van arbeidsmigranten. De focus lag daarbij op de woonwijken, maar er is ook gekeken naar voor de hand liggende locaties in het buitengebied.

Gesprekken

Naast de hiervoor genoemde enquêtes en inventarisatie hebben met een groot aantal (externe) partijen gesprekken plaatsgevonden over het thema arbeidsmigranten.

De gemeenteraad heeft op 15 april 2019 een rondetafelgesprek over arbeidsmigratie georganiseerd.

Tijdens deze avond is waardevolle input geleverd voor het arbeidsmigratiebeleid.

In de daaropvolgende periode hebben we aanvullende gesprekken gevoerd met uitzendbureaus, huisvesters, werkgevers(organisaties), de provincie en andere gemeenten in de regio. Het beleid dat in deze beleidsnota is geformuleerd, is tot stand gekomen in overleg met alle partijen die direct, dan wel indirect met arbeidsmigranten te maken hebben. Hierbij is gezocht naar een balans tussen alle belangen (onder meer maatschappelijk- en economisch belang, sociale belangen en niet in de laatste plaats de belangen van de arbeidsmigranten zelf) die spelen rondom dit thema.

2. ACTUELE SITUATIE

2.1 Wie is arbeidsmigrant?

Arbeidsmigranten zijn personen die voor kortere of langere tijd naar Nederland komen om hier te werken en te wonen. In de gemeente Steenbergen gaat het vooral om arbeidsmigranten uit EU landen, met name uit Midden- en Oost-Europese landen, die hier komen om ongeschoold of laaggeschoold werk te verrichten. Als EU burgers hebben zij vrije toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt, met de aantekening dat ze voorzien in eigen onderhoud tijdens hun verblijf in Nederland. Zij bouwen verder dezelfde arbeidsrechten op als Nederlandse werknemers en hebben bijvoorbeeld recht op het minimumloon en de opbouw van WW rechten.

2.2 Ontwikkelingen arbeidsmarkt

Door positieve ontwikkelingen op de Oost-Europese arbeidsmarkt (onder meer daling werkloosheid, loonstijgingen) is het voor bedrijven in de gemeente Steenbergen steeds moeilijker om arbeidsmigranten in te zetten. Bedrijven geven aan dat ze arbeidsmigranten graag aan zich willen binden, zodat ze niet telkens weer nieuw en goed personeel dienen te werven. Veel arbeidsmigranten keren jaarlijks terug bij hetzelfde bedrijf. Ook zetten zij hun netwerk in en introduceren vrienden en familieleden bij het bedrijf. Meerdere bedrijven geven aan dat goed werkgeverschap en kwalitatief goede huisvesting steeds belangrijker instrumenten worden om aan voldoende personeel te komen.

Verder is naar huidige inzichten de verwachting dat er in de toekomst steeds meer arbeidsmigranten van buiten de EU zullen worden aangetrokken. Op dit moment is er nog onvoldoende scherp beeld van wat dit betekent voor Steenbergen.

Een andere trend die in opkomst is en in de toekomst van betekenis kan zijn voor het te voeren beleid zijn automatisering en robotisering. De ontwikkelingen hierin gaan snel, het is niet ondenkbeeldig dat binnen nu en 10 jaar vanwege technologische ontwikkelingen en toepassingen minder arbeidsmigranten nodig zijn in Steenbergen.

2.3 Economie en arbeidsmigranten

In 2016 droegen arbeidsmigranten uit Midden- en Oost Europa ongeveer 11 miljard euro bij aan het nationaal inkomen van Nederland. Ook in de gemeente Steenbergen hebben arbeidsmigranten een belangrijk aandeel in de (lokale) economie. Bedrijven in de land- en tuinbouwsector in onze gemeente geven aan dat zij zonder arbeidsmigranten niet kunnen blijven bestaan. Ook de komende jaren blijft deze behoefte bestaan. Voor een deel zullen arbeidsmigranten ook voorzien in de behoefte aan arbeidskrachten voor bedrijven die zich nieuw in de gemeente vestigen.

2.4 Arbeidsmigranten in de gemeente Steenbergen

Op peilmoment juli 2019 staan in de Basisregistratie Personen (BRP, voorheen GBA) van de gemeente 2.563 mensen ingeschreven met een Poolse, Roemeense, Bulgaarse of Letse nationaliteit. Ook wonen en werken er in onze gemeente mensen uit overige EU landen, maar dit gaat om zeer kleine aantallen. Het aantal inschrijvingen in onze gemeente zegt echter weinig over het totaal aantal arbeidsmigranten dat in onze gemeente werkt en/of verblijft. Een deel van de arbeidsmigranten woont wel in onze gemeente (en staat hier dus ingeschreven) maar werkt elders en andersom. Ook bestaat er geen wettelijke verplichting voor arbeidsmigranten die korter dan 4 maanden in onze gemeente verblijven zich in te schrijven in de BRP. Tenslotte is de BRP, net als in veel andere gemeenten, op dit onderdeel niet sluitend. Veel arbeidsmigranten hebben zich in het verleden wel bij de gemeente Steenbergen ingeschreven, maar schrijven zich niet uit als ze in een andere gemeente gaan wonen of als ze terugkeren naar eigen land. In paragraaf 3.5 is opgenomen hoe we ervoor willen zorgen dat het systeem verder wordt opgeschoond.

Naast de volwassenen staan er in de gemeente ook ongeveer 50 kinderen in de basisschoolleeftijd met een Poolse, Roemeense, Bulgaarse of Letse nationaliteit ingeschreven in de BRP. Het merendeel bevindt zich in de leeftijdscategorie 0 tot 4 jaar, wat kan duiden op een groeiend aantal arbeidsmigranten wat zich in de gemeente permanent wil vestigen.

Niet alleen het aantal arbeidsmigranten dat zich in onze gemeente vestigt, neemt toe. Ook is een toename waarneembaar van het aantal arbeidsmigranten dat hier voor korte of middellange tijd werkt en verblijft. Exacte aantallen ontbreken, omdat veel kort verblijvende arbeidsmigranten verplicht zijn zich in de BRP in te schrijven. Om hier meer inzicht in te krijgen, heeft er bij bedrijven in Steenberg een inventarisatie plaatsgevonden naar het aantal arbeidsmigranten dat zij in bepaalde perioden in dienst hebben. In de volgende paragraaf wordt dit toegelicht.

2.5 Behoeft van Steenbergse bedrijven aan arbeidsmigranten

De lokale arbeidsmarkt is krap. Eind april 2019 zijn er in Steenberg 378 lopende WW-uitkeringen, een afname met 113 uitkeringen ten opzichte van een jaar geleden. Dit is een daling van 23%.

Daarnaast waren er in juni 323 bijstandsgerechtigden in onze gemeente. Daarvan is slechts 7% direct bemiddelbaar / inzetbaar. De overige uitkeringsgerechtigden hebben onvoldoende vaardigheden, of er is sprake van medische of sociale belemmeringen. Daarnaast zetten bedrijven waar mogelijk scholieren in tijdens weekenden en vakanties. Dit is echter ruim onvoldoende om in de totale arbeidsbehoefte (de behoefte aan arbeidskrachten) te voorzien. Arbeidsmigranten zijn daarom voor veel Steenbergse bedrijven onmisbaar.

Op basis van een inventarisatie is de totale behoefte aan arbeidsmigranten in onze gemeente inzichtelijk gemaakt. In overleg met enkele grote glastuinbouwbedrijven is de behoefte voor het kassengebied berekend. Het Ondernemers Platform Steenberg heeft een peiling uitgevoerd onder hun leden. Slechts twee leden hebben aangegeven arbeidsmigranten in dienst te hebben. Tenslotte heeft de ZLTO afdeling Steenberg de achterban geraadpleegd over het aantal arbeidsmigranten dat zij in dienst hebben in bepaalde perioden.

Voor 2020 is de totale behoefte van bedrijven aan arbeidsmigranten berekend op ongeveer 3.450 personen. De totale behoefte aan arbeidsmigranten bij een volledig gerealiseerd Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland (AFCNP) is ongeveer 4.200 personen. In de cijfers is onderscheid gemaakt tussen arbeidsplaatsen op meer structurele basis en de behoefte in het piekseizoen voor 2 tot 3 maanden (voor bijvoorbeeld het fruitpluk seizoen). Voor 2020 is er een structurele behoefte aan 2.450 arbeidsmigranten. Bij een volledig gerealiseerd AFCNP is de structurele behoefte 3.200 personen. In de piek van 2 à 3 maanden komen daar ongeveer 1.000 personen extra bij. Sommige arbeidsmigranten werken in de piek van het ene bedrijf en voorzien enkele weken of maanden later in de piekbehoefte bij een ander bedrijf. Dit is met name het geval in de akkerbouw, volle grondteelt en fruitteelt.

Onderstaande tabel geeft een wat meer gedetailleerd inzicht aan de behoefte aan arbeidsmigranten in Steenberg.

	Behoeft 2020	Behoeft bij een volledig gerealiseerd AFCNP
Glastuinbouw Westland	500 personen	500 personen
Glastuinbouw Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland	500 personen	1.000 personen
Andere agrarische bedrijven (akkerbouw, volle grond, fruitteelt)	1.000 personen In de absolute piek van 2 tot 3 maanden komen daar zo'n 1.000 personen extra bij	1.000 personen In de absolute piek van 2 tot 3 maanden komen daar zo'n 1.000 personen extra bij
Bedrijven Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland	250 personen	500 personen
Overige sectoren (bouw, zorg, logistiek, productie, verpakking) Incl. bedrijventerreinen Reinierpolder 1 & 2 en Molenkreek	200 personen (=schatting, geen cijfers bekend. Vrijwel geen respons van peiling door OPS)	200 personen (=schatting, geen cijfers bekend. Vrijwel geen respons van peiling door OPS)
Totale arbeidsbehoefte (de behoefte aan arbeidskrachten)	Gemiddeld 2450 personen tot 3.450 personen in het piekseizoen	Gemiddeld 3200 personen tot 4.200 personen in het piekseizoen

2.6 Bestaande huisvesting voor arbeidsmigranten

In augustus 2019 werden ongeveer 1.040 personen 'legaal' gehuisvest binnen de gemeente Steenberg. Met 'legaal' bedoelen we: zowel huisvesting die al onder het oude beleid legaal was, én huisvesting als gevolg van het in deze beleidsnota voorgestelde nieuwe beleid legaal zal worden.

Huishouden woont in een woning	350 personen exclusief minderjarigen (circa 200 woningen)
Stella Maris	400 personen
Andere pensions	20 personen
Op het agrarisch bedrijf (3 bedrijven)	82 personen
In bedrijfswoning op Reinierpolder	4 personen
Sunclasspark (voor zover binnen de grenzen van het geldende bestemmingsplan)	ruimte voor ongeveer 180 personen (bij maximaal 2 arbeidsmigranten per huis)
Totaal	± 1.040 personen

Naast de 'legale' huisvestingsplekken wonen in naar schatting 80 woningen gemiddeld 4 à 5 arbeidsmigranten die geen huishouden vormen. Ook zijn er huizen waar 7 à 8 arbeidsmigranten wonen in wisselende samenstelling. Dit blijkt uit onderzoek door inspectiebureau Legitiem dat de gemeente heeft

laten uitvoeren. De overige arbeidskrachten pendelen dagelijks op en neer naar Steenbergen. Werkgevers in onze gemeente geven aan dat hun werknemers momenteel onder andere in Kaatsheuvel, Den Haag en Zandvliet (BE) zijn gehuisvest. Vanwege de lange reistijden is dit voor zowel de bedrijven als de arbeidsmigranten zelf een onwenselijke situatie.

Onder een woning wordt verstaan: 'een complex van ruimten uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden'.

Onder een huishouden wordt verstaan: één persoon woonachtig in één wooneenheid of woning of een aantal door eerstegraads familie- of vergelijkbare band aan elkaar gerelateerde personen, dat gezamenlijk één eenheid vormt en als zodanig ook gebruik maakt van dezelfde gemeenschappelijke voorzieningen en de gezamenlijke toegang in één wooneenheid of woning (zoals een gezin, een gezin met inwonende familieleden of een woongroep) die continue een eenheid vormt.

3. BELEID

3.1 Huisvesting van arbeidsmigranten

Uit voorstaande cijfers blijkt dat er niet genoeg verblijfsplaatsen zijn voor alle arbeidsmigranten die in onze gemeente werken. Van de 3.450 plekken die in 2020 nodig zijn in het piekseizoen (4.200 in 2025), is er op dit moment slechts ruimte voor ruim 1.000 personen. Huisvesting van arbeidsmigranten is daarom het meest urgente thema binnen het arbeidsmigratievraagstuk.

De verantwoordelijkheid voor het creëren van voldoende maatschappelijke verantwoorde huisvesting ligt primair bij de werkgevers (waaronder uitzendbureaus). De gemeente vervult een faciliterende en verbindende rol, mits er bij de initiatieven (van projectontwikkelaars, huisvesters, e.d.) een relatie is met de huisvesting voor arbeidsmigranten van lokale bedrijven.

Het beleid van de gemeente Steenbergen is erop gericht niet meer verblijfsplaatsen te realiseren, dan het aantal binnen de gemeente Steenbergen werkende arbeidsmigranten. Hierbij moet als kanttekening worden geplaatst dat het AFCNP een werklocatie van provinciaal belang is, waarbij het uitgangspunt is dat de gemeente Steenbergen de volledige huisvestingsbehoefte voor het AFCNP opvangt. Het aanbod van huisvesting dient afgestemd te zijn op de behoeften van verschillende arbeidsmigranten, met een gevarieerd aanbod aan huisvesting, verspreid over meerdere locaties, als resultaat.

Naar schatting verblijft 40 procent van de arbeidsmigranten hier korter dan een jaar. Velen van hen worden momenteel gehuisvest in woningen in de woonwijken. In het raadsakkoord is hierover het volgende opgenomen: 'Met de bedrijven gaan we in gesprek om de aankoop van huizen in de wijken en kernen voor deze groep arbeidsmigranten te stoppen. Daarmee willen we overlast aanpakken. We zullen toezicht en handhaving in de wijken aanscherpen.'

Voor arbeidsmigranten die hier voor de middellange termijn verblijven zijn verschillende huisvestingsmogelijkheden bespreekbaar en de arbeidsmigranten die hier voor langere tijd/permanent vestigen in de gemeente dienen gebruik te maken van het reguliere aanbod van koop- en huurwoningen.

Het beleid is erop gericht dat arbeidsmigranten die in Steenbergen gehuisvest worden, hier ook daadwerkelijk werken.

Samengevat:

- Het aantal verblijfplaatsen voor arbeidsmigranten sluit aan bij de behoefte van bedrijven aan arbeidsmigranten.
- Nieuwe en bestaande huisvestingslocaties moeten aantoonbaar inspelen op de behoefte aan huisvesting van arbeidsmigranten, werkzaam bij bedrijven in de gemeente.
- Huisvesting van arbeidsmigranten is primair de verantwoordelijkheid van de werkgever. Ook projectontwikkelaars / huisvesters kunnen een initiatief indienen, mits er een relatie is met de behoefte aan huisvesting van lokale werknemers. De gemeente heeft een faciliterende en verbindende rol.

Maatschappelijk verantwoorde huisvesting

Zoals toegelicht zijn er in de gemeente ongeveer 1.040 verblijfsplaatsen voor de +/- 2.450 arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij Steenbergse bedrijven. Dit betekent dat er een opgave ligt om ruim 1.400 extra verblijfsplaatsen door het jaar heen en nog eens 1.000 extra in het piekseizoen te realiseren. Bij een volledig gevuld AFCNP zijn er de komende jaren nog 750 structurele verblijfplaatsen (voor kort en middellang verblijf) extra nodig ten opzichte van de opgave voor 2020.

De ontwikkeling van nieuwe huisvesting voor arbeidsmigranten is (met uitzondering van huisvesting tot 40 personen op het agrarisch bedrijf) altijd maatwerk. Of een initiatief door kan gaan, is afhankelijk van hoe groot het draagvlak is onder omwonenden, in hoeverre bezwaren van omwonenden kunnen worden weggenomen, ruimtelijke factoren en inpassing in de omgeving, de sector waarin arbeidsmigranten werkzaam zijn en de verblijfsduur van arbeidsmigranten.

Huisvesting voor arbeidsmigranten dient maatschappelijk verantwoord te zijn. Alle huisvestingslocaties moeten minimaal voldoen aan het SNF (Stichting Normering Flexwonen) keurmerk, of het Agrarisch Keurmerk Flexwonen. De gemeente staat maximaal vier personen per slaapkamer toe. In convenanten en contracten tussen de gemeente, huisvesters en werkgevers worden afspraken opgenomen over 24/7

uur beheer, recreatiemogelijkheden, integratie en participatie, en in- en uitschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) al dan niet als niet-ingezetene bij het loket Registratie Niet Ingezetenen (RNI). Hieronder wordt het beleid per soort huisvestingslocatie toegelicht. In bijlage I is een tabel opgenomen die inzicht geeft in de opgave voor de realisatie van maatschappelijk verantwoorde huisvesting voor arbeidsmigranten. Dit zorgt ervoor dat er geen overaanbod wordt gecreëerd met betrekking tot bijvoorbeeld grootschalige huisvesting.

Huisvesting in woningen in woonwijken

In het vorige hoofdstuk werd duidelijk dat er in ongeveer 80 woningen arbeidsmigranten worden gehuisvest die geen huishouden vormen. In de meeste gevallen betreft dit een gedoogsituatie ten opzichte van het op dit moment geldende (paraplu)bestemmingsplan. Omwonenden kunnen negatieve ervaringen hebben met arbeidsmigranten die in groepen in woningen zijn gehuisvest. Het gaat dan bijvoorbeeld om parkeer-, geluids- en afvaloverlast. De overlast door afval is gelegen in het feit dat arbeidsmigranten die hier kort verblijven zich niet inschrijven in de BRP en daarom ook geen afvalstoffenheffing betalen. Er wordt daarom ook geen of onvoldoende afval ingezameld op deze adressen. De afvalinzameling is namelijk gebaseerd op het aantal personen dat op een bepaald adres staat ingeschreven. Wanneer er niemand staat ingeschreven, wordt ervan uitgegaan dat er geen afval hoeft te worden ingezameld op deze adressen.

Niet alleen zorgen groepen arbeidsmigranten in woningen vaak voor overlast, een steeds wisselende samenstelling van bewoners is niet goed voor de leefbaarheid en sociale samenhang in de kernen. Daarnaast wil de gemeente voldoende goedkope woningen beschikbaar houden voor starters en doorstromers. Kamerverhuur aan arbeidsmigranten is dan ook onwenselijk en er wordt dan ook strikt gehandhaafd op situaties die hiermee strijdig zijn. Er geldt een overgangperiode van 6 maanden, die inmiddels vanwege de coronacrisis is verlengd tot 12 maanden, en geldt tot en met 31 januari 2021. Deze biedt werkgevers / huisvesters de mogelijkheid bij de gemeente plannen in te dienen voor de realisatie van alternatieve huisvesting, gebaseerd op maatwerk en met ruimte voor ondernemerschap. Deze huisvesting dient binnen drie jaar te worden gerealiseerd. Ieder plan bevat heldere afspraken en realistische tijdslijn (van maximaal drie jaar) waarbinnen het plan gerealiseerd kan worden. Er worden daarbij ook afspraken gemaakt over de consequenties bij het overschrijden de van overeengekomen termijnen en indien noodzakelijk, de handhaving ervan. Dit wordt verder toegelicht in de paragraaf 'Toezicht en Handhaving'.

Beleid:

- Woningen in de kern en in het buitengebied moeten worden bewoond door een huishouden;
- Werkgevers / huisvesters die arbeidsmigranten illegaal huisvesten, hebben tot en met 1 augustus 2020 de mogelijkheid om bij de gemeente plannen in te dienen voor de realisatie van alternatieve huisvesting;
- Arbeidsmigranten die zich voor langere tijd of permanent in onze gemeente vestigen, wonen met hun gezin of huishouden in een woning in de kernen. Zij kunnen een beroep doen op de reguliere voorzieningen en zich inschrijven bij een woningcorporatie.

Huisvesting op het agrarisch bedrijf

Voor agrarische bedrijven worden de mogelijkheden uitgebreid om huisvesting op eigen terrein te realiseren. Daarnaast wordt er ruimte worden geboden voor de realisatie van nieuwe pensions / logiesgebouwen, zie ook de toelichting onder 'realisatie van nieuwe pensions en logiesgebouwen'.

In de bestemmingsplannen voor het buitengebied is geregeld dat er maximaal 40 personen mogen worden gehuisvest op het agrarische bedrijf waar men werkt. Voor de meeste bedrijven is dit voldoende. Een aantal bedrijven heeft een grotere behoefte. Voor deze bedrijven wordt maatwerk geboden om meer personen te huisvesten op het agrarisch bedrijf. Dit geldt niet voor huisvesting op de glastuengebieden van het AFCNP en het Steenbergse Westland. Er wordt geen maximum aantal personen aan verbonden. De arbeidsbehoefte (de behoefte aan arbeidskrachten), de omgeving en de ruimtelijke aspecten bepalen de mogelijkheden en voorwaarden. Voor deze huisvesting gelden dezelfde voorwaarden die we aan alle huisvesting voor arbeidsmigranten stellen. Plannen worden daarnaast beoordeeld op aspecten als veiligheid, kwaliteit en een goede verkeersontsluiting. Vervalt de behoefte aan arbeidsmigranten, dan vervalt ook de behoefte aan huisvesting. De toestemming wordt dan ingetrokken door de gemeente.

Deze vorm van huisvesting is geschikt voor de groep arbeidsmigranten die hier tot een jaar verblijft. Maar ook voor arbeidsmigranten die hier voor middellange tijd verblijven kan deze vorm van huisvesting aantrekkelijk zijn. Hierbij valt te denken aan arbeidsmigranten die hier jaarlijks terugkomen om op hetzelfde bedrijf te werken. Volgens de ZLTO is dit het geval bij veel agrarische bedrijven in onze gemeente. Voorwaarden die gelden voor huisvesting van arbeidsmigranten op het agrarisch bedrijf zijn onder andere een goed beheer, minimaal huisvesten conform het SNF keurmerk of Agrarisch Keurmerk Flexwonen. Per locatie wordt bovendien specifiek gekeken naar de verkeerssituatie en de verkeer aantrekkende werking in relatie tot de omvang van het initiatief. Daarnaast mogen niet meer dan vier personen per slaapkamer worden gehuisvest. Op het agrarisch terrein wordt alleen huisvesting toegestaan

voor kort- en middellang verblijf van arbeidsmigranten. Dit betekent dat arbeidsmigranten soms langere tijd op het terrein verblijven. In het kader van kwalitatief goede, maatschappelijk verantwoorde, huisvesting is voldoende privacy daarom belangrijk.

Coöperatieve samenwerking

Voor ondernemers in de land- en tuinbouwsector die minder dan 3 maanden gebruik maken van de diensten van arbeidsmigranten is een coöperatieve vorm van samenwerking inzake de huisvesting van arbeidsmigranten mogelijk. Daarbij is het toegestaan dat arbeidsmigranten, gehuisvest bij de ene ondernemer, werkzaamheden verricht bij een andere agrarische ondernemer, mits beide ondernemers deel uitmaken van dezelfde coöperatie. Deze samenwerking mag zich niet uitstrekken tot buiten de gemeentegrenzen van de gemeente Steenbergen. De te hanteren coöperatieve vormen worden verder uitgewerkt in overleg met relevante ondernemers, belangenbehartigers en uitzendorganisaties en andere met de gemeente Steenbergen vergelijkbare gemeenten.

Beleid:

- Er wordt onder strikte voorwaarden ruimte geboden voor maatschappelijk verantwoorde huisvesting op het bedrijf waar de arbeidsmigrant werkt;
- Middels maatwerk wordt het maximum van 40 personen los gelaten. Er wordt aansluiting gezocht bij de arbeidsbehoefte (de behoefte aan arbeidskrachten) van het desbetreffende bedrijf
- Ondernemers in de land- en tuinbouwsector die minder dan 3 maanden gebruik maken van de diensten van arbeidsmigranten wordt onder voorwaarden de mogelijkheid geboden inzake de huisvesting van arbeidsmigranten in een nader te bepalen coöperatieve vorm samen te werken.

Realisatie van nieuwe pensions / logiesgebouwen

Binnen het huidige bestemmingsplan zijn er mogelijkheden om huisvesting van arbeidsmigranten te realiseren binnen de kernen. Dit is het geval bij panden met een specifieke horecabestemming of binnen de bestemming 'Centrumdoeleinden'. In de praktijk is hier de afgelopen jaren gebleken beperkt gebruik van gemaakt. Er worden enkele bovenwoningen in het centrum van Steenbergen benut en er is een pension in Kruisland. Deze planologische ruimte blijft gehandhaafd. De redenering is dat deze locaties al gelegen zijn in een gebied waar veel activiteit plaatsvindt (onder andere horeca, winkels en kantoren) waardoor het in tegenstelling tot een reguliere woonwijk aanvaardbaar wordt geacht om hier ruimte te bieden voor de huisvesting arbeidsmigranten.

Daarnaast is het nodig om nieuwe pensions / logiesgebouwen te realiseren, om zo te kunnen voorzien in voldoende verblijfplaatsen voor arbeidsmigranten. Naast de mogelijkheden binnen het bestaande bestemmingsplan zijn er mogelijkheden om nieuwe pensions/ logiesgebouwen te koppelen aan hergebruik van bestaande gebouwen. Pensions en logiesgebouwen kunnen worden gerealiseerd op vrijkomende bedrijfslocaties in de kernen en het buitengebied. Op deze locaties is een permanente wijziging van de bestemming ten behoeve van de maatschappelijk verantwoorde huisvesting van arbeidsmigranten mogelijk. Dit sluit aan bij het streven van de gemeente naar zuinig ruimtegebruik en draagt bij aan de planologische hergebruikmogelijkheden van vrijkomende locaties. Voor de vrijkomende locaties in de kernen is het van belang dat: (1) bedrijfsmatig hergebruik ruimtelijk gezien niet langer voor de hand ligt, dan wel ongewenst is en (2) de vrijkomende locaties niet gevestigd zijn op bedrijventerreinen (Reinierpolder 1 en 2 of Molenkreek) (werklocaties). Het beleid met betrekking tot huisvesting op bedrijventerreinen worden verderop toegelicht.

De mogelijkheid wordt geboden aan bedrijven / huisvesters om gezamenlijk of zelfstandig maatschappelijk verantwoorde huisvesting te realiseren, zowel voor de arbeidsmigrant als voor de omgeving. Een voorziening moeten beschikken over een 24/7 beheer en kwalitatief goede woon- en leefvoorzieningen. De omvang (aantal bedden) is afhankelijk van de omgeving en relevante ruimtelijke aspecten. Omliggende bedrijven moeten niet belemmerd worden in de ontwikkeling. Voor deze huisvesting gelden dezelfde voorwaarden die aan alle huisvesting voor arbeidsmigranten worden gesteld. Onder meer moet er sprake zijn van maximaal vier personen per slaapkamer.

Voor de continuïteit van de huisvesting van arbeidsmigranten en vanwege de behoefte aan arbeidsmigranten van vele Steenbergse bedrijven biedt de gemeente onder strikte voorwaarden, verschillende initiatiefnemers de ruimte om huisvesting te realiseren. Bij de beoordeling van ingediende initiatieven wordt bij de concrete planvorming gekeken naar de gebruikelijke beoordelingsaspecten als archeologie, gevolgen flora en fauna, waterhuishoudkundige consequenties, etc. Specifiek wordt hier genoemd de verkeerskundige consequenties voor de directe omgeving. Dit is een stukje maatwerk bij de concrete planvorming en kan bijvoorbeeld tot gevolg hebben dat er beperkingen worden opgelegd aan de omvang van het initiatief.

Het gebied Kop van Zuid in de kern Steenbergen is uitgesloten voor huisvesting van arbeidsmigranten.

Beleid :

Pensions en logiesgebouwen kunnen onder strikte voorwaarden worden gerealiseerd op vrijkomende bedrijfslocaties in de kern en het buitengebied op die locaties waar hergebruik voor bedrijfsdoeleinden niet voor de hand ligt dan wel ongewenst is.

Huisvesting op of aangrenzend aan het Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland

Op het bedrijventerrein van het AFCNP is geen ruimte voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Dit geldt ook voor het glastuinbouwgebied. Daar zijn meerdere redenen voor. Het toevoegen van huisvesting op bedrijventerreinen beperkt de vestigingsmogelijkheden voor bedrijven op de overgebleven kavels vanwege milieu- en veiligheidszoning, met het risico dat sommige kavels daarom niet verkocht en ontwikkeld kunnen worden. Er is in de gemeente verder beperkt ruimte om bedrijvigheid toe te voegen. Het AFCNP is in zijn geheel een interessante locatie voor de topsector agrofood, omdat dit soort locaties zeldzaam zijn. Het bedrijventerrein van het AFCNP vormt daarmee een belangrijke schakel in de economische ontwikkeling van de gemeente Steenbergen. Ook in het glastuinbouwgebied is een aanvaardbaar niveau van woon- en leefklimaat niet te realiseren.

Voor het Agro en Food Cluster Nieuw Prinsenland wordt aangrenzend aan het gebied/AFCNP ten zuiden van de Noordlangeweg en ten oosten van de snelweg A4 ruimte geboden voor de realisatie van één of meerdere pensions / logiesgebouwen, buiten een bestaand bouwblok via een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan voor maximaal 10 jaar. Tijdelijk, omdat dit wenselijk is vanuit het oogpunt van zuinig ruimtegebruik samenhangend met de onzekerheid omtrent de lange termijnbehoefte aan huisvesting voor arbeidsmigranten.

Huisvesting van arbeidsmigranten ten behoeve van het AFCNP is verder mogelijk door een pension / logiesgebouw op vrijkomende bedrijfslocaties in de kern en het buitengebied te realiseren.

Op het bedrijventerrein van het AFCNP is geen ruimte voor de huisvesting van arbeidsmigranten, met uitzondering van het perceel van boerderij 'Blauwe Hoef' aan het Noordzeedijk 120 te Dinteloord, met als voornaamste doel het rijksmonument te behouden voor de toekomst.

Met de eigenaar van deze monumentale boerderij Noordzeedijk 120 wordt gestreefd naar een ruimtelijk te verantwoorden en qua omvang passende herbestemming tot pensionlogies voor arbeidsmigranten die werken op het bijbehorende glastuinbouwbedrijf. Uit onderzoek dient te blijken dat de huisvesting van arbeidsmigranten op deze locatie niet stuit op belemmeringen uit het oogpunt van wettelijke milieunormen, eisen voor externe veiligheid en de belangen van andere bedrijven op het AFCNP.

Beleid:

- Geen huisvesting van arbeidsmigranten op het bedrijventerrein van het AFCNP;
- Huisvesting op het glastuinbouwgebied van het AFCNP wordt niet toegestaan, met uitzondering van het perceel van boerderij 'Blauwe Hoef' aan het Noordzeedijk 120 te Dinteloord;
- Ten behoeve van het Agro en Food Cluster Nieuw Prinsenland wordt aangrenzend aan het gebied ten zuiden van de Noordlangeweg en ten oosten van de snelweg A4 ruimte geboden voor de realisatie van één of meerdere pensions / logiesgebouwen, voor maximaal 10 jaar.

Huisvesting op of aangrenzend aan het Glastuinbouwgebied Westland

Voor het Steenbergse glastuinbouwgebied Westland geldt eveneens een huisvestingsopgave. Op dit moment is in de bestemmingsplannen voor het buitengebied geregeld dat er maximaal 40 personen mogen worden gehuisvest op het glastuinbouw bedrijf waar men werkt. Voor meerdere bedrijven in het Westland is dit voldoende. Een aantal bedrijven heeft een grotere behoefte aan huisvesting op eigen terrein.

Daarnaast wordt voor het Westland ten noorden aangrenzend aan het gebied en ten oosten van de snelweg A4 ruimte geboden voor de realisatie van één of meerdere pensions / logiesgebouwen, buiten een bestaand bouwblok via een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan voor maximaal 10 jaar. Het gebied rondom De Ligne kan hiervoor niet worden benut vanwege ontwikkeling van natuur.

Beleid:

- Er is ruimte voor de maatschappelijk verantwoorde huisvesting van arbeidsmigranten op het glastuinbouwbedrijf waar men werkt. Voor de toepassing wordt aansluiting gezocht bij de uitgangspunten, zoals eerder genoemd bij 'Huisvesting op het agrarisch bedrijf';
- Ten behoeve van het Glastuinbouwgebied Westland is eveneens ten noorden aangrenzend aan het gebied en ten oosten van de snelweg A4 ruimte voor de realisatie van één of meerdere pensions / logiesgebouwen, buiten een bestaand bouwblok via een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan voor maximaal 10 jaar;
- Het gebied rondom De Ligne kan niet worden benut.

Huisvesting op overige bedrijventerreinen

Huisvesting op de bedrijventerreinen Reinierpolder 1 & 2 en Molenkreek wordt niet toegestaan, met uitzondering van het gebruik van de al bestaande bedrijfswoningen waar maximaal 4 personen kunnen worden gehuisvest (eigen personeel). Reden hiervoor is dat huisvesting van arbeidsmigranten de ontwikkelingsmogelijkheden van individuele bedrijven beperkt. Op bedrijventerreinen is er sprake van milieuzoning. Daarnaast zijn er in de beleidsvisie 'externe veiligheid' richtlijnen opgenomen voor Reinierpolder 1 en 2 met betrekking tot de veiligheid voor mensen.

Het Ondernemers Platform Steenbergen heeft onder haar leden een inventarisatie uitgevoerd naar de behoefte van (niet-agrarische) bedrijven aan arbeidsmigranten. Slechts enkele bedrijven hebben aangegeven een behoefte te hebben aan arbeidsmigranten, maar deze aantallen zijn verwaarloosbaar.

Beleid:

Geen huisvesting van arbeidsmigranten op de bedrijventerreinen. Er geldt een uitzondering voor het huisvesten van het eigen personeel (maximaal 4 arbeidsmigranten) in een bestaande bedrijfswoning.

Locaties bestemd voor verblijfsrecreatie

Voor het behoud van de Steenbergse verblijfsrecreatie worden recreatieve bestemmingen niet benut voor de huisvesting van arbeidsmigranten.

Beleid:

Huisvesting van arbeidsmigranten is niet toegestaan op locaties bestemd voor verblijfsrecreatie.

Sunclasspark / Park aan het Veer

De geldende ruimtelijke structuurvisie biedt ruimte voor zowel een recreatieve ontwikkeling als voor de 'huisvesting' van arbeidsmigranten. Het uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek over de toekomst van het Sunclasspark / Park aan het Veer gaat in op de economische uitvoerbaarheid van de verschillende opties. Een recreatieve ontwikkeling wordt niet reëel geacht. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten in een 'tijdelijke' vorm is ruimte mogelijk. Deze mogelijkheid is dan ook het uitgangspunt voor de invulling van het Sunclasspark. Er moet in ieder geval sprake zijn van een goede ruimtelijke ordening. Andere belangrijke onderdelen zijn: 24/7 beheer, minimaal huisvesten conform SNF keurmerk en maximaal 2 personen per huisje. Het college is het bevoegde gezag voor een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan. De mogelijkheid om het Sunclasspark in een bestemmingsplan permanent om te vormen voor de huisvesting van arbeidsmigranten (grootschalige locatie voor logies / pension) staat ook open. Een belangrijk punt hierbij is de economische uitvoerbaarheid. Het is aan de initiatiefnemer(s) op het Sunclasspark om dit aan te tonen.

Beleid:

Er wordt ruimte geboden voor de maatschappelijk verantwoorde huisvesting van arbeidsmigranten (grootschalige locatie voor logies / pension) op het Sunclasspark. Een recreatieve ontwikkeling van het park wordt niet reëel geacht. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten wordt in eerste instantie uitgegaan van een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan (voor maximaal 10 jaar).

Kan de permanente omvorming voor de huisvesting van arbeidsmigranten op het Sunclasspark worden onderbouwd, dan kan de gemeenteraad ook overwegen om het bestemmingsplan hierop aan te passen. Het is aan een initiatiefnemer op het Sunclasspark om dit aan te tonen.

3.2 Economische afwegingen

In het raadsakkoord is besloten dat zal worden ingezet op acquisitie voor het aantrekken van nieuwe bedrijven met een agrarisch en duurzaam karakter. Uitbreiding van bedrijvigheid in de agrarische sector betekent bijna per definitie een grotere behoefte aan arbeidsmigranten. De gemeente maakt al op voorhand afspraken met bedrijven over de huisvesting van arbeidsmigranten. Ook bij uitbreiding van bedrijven met een grote behoefte aan arbeidsmigranten worden vooraf afspraken gemaakt over huisvesting van personeel.

Beleid:

Bij uitgifte van bedrijfskavels of bij uitbreiding van bedrijven maakt de gemeente afspraken met werkgevers over invulling van personeel en, indien van toepassing, de huisvesting van arbeidsmigranten binnen de kaders van deze beleidsnota.

3.3 Participatie en integratie

Arbeidsmigranten in onze gemeente zijn voornamelijk EU-burgers. Zij hebben daarom geen verplichting tot integratie in de vorm van inburgering. Integratie en participatie gebeurt dus op basis van vrijwilligheid. Er zijn verschillende behoeften op het vlak van participatie en integratie voor de diverse groepen arbeidsmigranten. Integratie is vaak pas aan de orde voor arbeidsmigranten die besluiten zich voor langere tijd of permanent in Nederland te vestigen. Het participatieproces daarentegen start op het moment dat ze naar de gemeente Steenbergen komen, door het aanbieden van informatie over wonen, werken en leven in de gemeente. Arbeidsmigranten zelf geven aan met name behoefte te hebben aan informatie over huisvesting / wonen (56%), taalcursussen (43%), zorg ontvangen (35%) en belastingen (32%). Het is belangrijk om te beseffen dat arbeidsmigranten maar een deel van hun tijd aan het werk zijn. Net als andere inwoners hebben ze behoefte aan sociale contacten, vrijetijdsbesteding, het doen van boodschappen of het bezoeken van een dokter. Deze mensen maken volwaardig deel uit van onze maatschappij.

Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande voorzieningen en initiatieven als het gaat om participatie en integratie. Veel landelijke informatie voor arbeidsmigranten is al beschikbaar in verschillende talen. Ook wordt de aansluiting gezocht met lokale initiatieven. We stimuleren ideeën om het contact tussen inwoners en arbeidsmigranten te bevorderen. Het initiatievenfonds wordt hiervoor ingezet. Het

initiatievenfonds kan deels gefinancierd worden door inkomsten uit de heffing van toeristenbelasting. Zie voor meer informatie paragraaf 3.6.

Daarnaast is het belangrijk om werkgevers te betrekken bij het participatieproces van arbeidsmigranten. De gemeente werkt hierin samen met werkgevers. De groep arbeidsmigranten die van plan is korter dan 4 maanden in onze gemeente te verblijven, kan het best bereikt via de werkgevers. Deze groep hoeft zich namelijk niet in de Basisregistratie Personen van de gemeente in te schrijven en blijft daardoor grotendeels buiten beeld van de gemeente. Werkgevers zijn vaak goed op de hoogte van de behoeften van hun werknemers. Een groot deel van de arbeidsmigranten komt jaarlijks voor een aantal maanden terug, vaak bij dezelfde werkgever. Het is belangrijk te starten met informatievoorziening bij het eerste verblijf in de gemeente.

Het gaat dan om het informeren over basisaspecten met betrekking tot werken en wonen in de gemeente. In paragraaf 3.8 'Convenanten met werkgevers en huisvesters' gaan we in op de manier waarop we dit samen met werkgevers willen realiseren.

Goede en betrouwbare informatie voor arbeidsmigranten is ook van belang om misstanden te voorkomen. Het College voor de Rechten van de Mens adviseert daarom om te voorzien in een laagdrempelig informatieloket in meerdere talen. Dit kan een (part-time) bemand loket zijn, een digitaal informatiepunt in de taal van arbeidsmigranten of door het houden van spreekuren voor arbeidsmigranten.

Sport- en andere verenigingen kunnen een rol spelen bij de integratie van arbeidsmigranten in de samenleving. We willen dat stimuleren via reguliere subsidies. We stimuleren werkgevers en huisvesters zich te verbinden met de lokale samenleving, zoals door steun aan (sport)verenigingen, bijvoorbeeld via sponsoring.

Beleid:

- Er wordt ingezet op een goede informatievoorziening voor arbeidsmigranten. De gemeente neemt een actieve rol in en betreft de werkgevers hierbij;
- Er wordt gezorgd voor aansluiting van arbeidsmigranten op gemeentelijke basisvoorzieningen op het gebied van taal, onderwijs, gezondheid, vrije tijd en werk & inkomen;
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een (digitaal) informatieloket waar arbeidsmigranten terecht kunnen. We gaan hierover ook in gesprek met andere gemeenten in de regio.
- Contacten tussen inwoners en arbeidsmigranten worden gestimuleerd / bevorderd.

3.4 Onderwijs en taal

Gemeenten krijgen financiële middelen van het Rijk om goed onderwijsachterstandenbeleid te voeren (GOAB-middelen). Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is daar onderdeel van. Het is niet duidelijk hoeveel kinderen van arbeidsmigranten daar gebruik van maken omdat de betrokken partijen (scholen, jeugdgezondheidszorg en aanbieders van peuter- en kinderopvang) dit niet expliciet mogen registreren. Wel weten we dat veel arbeidsmigranten met schoolgaande kinderen moeite hebben om te communiceren met school en vice versa. Scholen geven zelf aan dan gebruik te maken van andere migrantenouders of kinderen zelf die de Nederlandse taal beter beheersen. Dit is onder andere uit privacy overwegingen onwenselijk.

Uit onderzoek¹ blijkt verder dat 40 procent van de hulpkrachten in de landbouw laaggeletterd is. Niet alleen zorgt dit ervoor dat arbeidskrachten in een kwetsbare positie zitten, ook voor bedrijven kan het nadelig zijn. Deze werknemers begrijpen informatie minder goed, waardoor ze minder productief zijn en meer fouten maken. Daarnaast is er een groter risico op bedrijfsongevallen. Van de arbeidsmigranten die de enquête hebben ingevuld geeft 66 procent aan graag een taal cursus Nederlands te willen volgen. Ook 86 procent van de inwoners geeft aan dat als arbeidsmigranten onderdeel willen zijn van de samenleving dat zij het best de Nederlandse taal kunnen leren.

Het Taalhuis in Steenbergen zal de komende jaren verder worden doorontwikkeld om te voorzien in de taalbehoefte van inwoners van 0 tot 100 jaar. Daarnaast wordt het Taalhuis gebruikt als netwerkorganisatie om arbeidsmigranten en andere mensen met een taalbehoefte te verbinden met maatschappelijke initiatieven en welzijnsorganisaties. Dit zal worden meegenomen in de nieuwe integrale aanpak voor het Taalhuis Steenbergen. Hierbij wordt ook verkend op welke manier de samenwerking kan worden gezocht met bedrijven die arbeidsmigranten in dienst hebben.

Beleid:

Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het Taalhuis Steenbergen actief in te zetten als netwerkorganisatie om arbeidsmigranten en andere mensen met een taalbehoefte te verbinden met maatschappelijke initiatieven en welzijnsorganisaties

3.5 In- en uitschrijving Basisregistratie Personen (BRP)

Arbeidsmigranten die in de gemeente gehuisvest zijn en niet ingeschreven staan in de BRP moeten zich inschrijven bij het RNI loket (Registratie Niet-Ingezetenen). Daar wordt alleen een woonadres in

1) Stichting Lezen en Schrijven

het buitenland vastgelegd en geen Nederlands (verblijfs)adres. Bij een (beoogd) verblijf van langer dan 4 maanden is het wettelijk verplicht om in te schrijven in de BRP.

Werkgevers zijn medeverantwoordelijk voor een correcte in- en uitschrijving in de BRP. Om het proces te vergemakkelijken worden inschrijvingsformulieren beschikbaar gesteld door de gemeente bij de werkgever. Daarbij wordt een duidelijke instructie gegeven en wordt de werkgever voorzien van relevante informatie en formulieren met betrekking tot uitschrijving van arbeidsmigranten.

Beleid:

In- en uitschrijvingsformulieren worden beschikbaar gesteld aan de werkgever/ uitzendbureau. Er worden afspraken gemaakt over het proces rondom in- en uitschrijven en leggen deze vast in een convenant.

3.6 Toeristenbelasting

Werkgevers en verhuurders die arbeidsmigranten huisvesten moeten toeristenbelasting betalen als arbeidsmigranten zich niet als ingezetene van de gemeente laten registreren (op basis van het aanbieden van verblijf tegen welke vergoeding dan ook). Dit is het geval als arbeidsmigranten niet langer dan vier maanden in de gemeente verblijven.

De inkomsten uit de toeristenbelasting komen ten goede aan de algemene middelen en kunnen worden gebruikt om voorzieningen in de gemeente, waar ook arbeidsmigranten gebruik van maken, in stand te houden. De inkomsten kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt voor het initiatievenfonds. Daarnaast kan het gebruikt worden ten behoeve van de dienstverlening aan arbeidsmigranten of om te investeren in het participatieproces.

Tegenover 'inkomsten' uit inschrijvingen in de BRP en inkomsten uit toeristenbelasting staan ook (uitvoering) kosten.

Beleid:

Arbeidsmigranten die niet als ingezetene van de gemeente zijn geregistreerd, betalen toeristenbelasting.

3.7 Toezicht en handhaving

Eerder werd genoemd dat er ongeveer 80 woningen zijn waar sprake is van illegale kamerverhuur aan arbeidsmigranten. Dit is de eerste prioriteit op het gebied van handhaving. Er wordt gestart met gesprekken met werkgevers waarvan arbeidsmigranten in de woonwijken zijn gehuisvest. Bedrijven en uitzendbureaus moeten een andere oplossing vinden voor het huisvesten van hun werknemers. Na vaststelling van het beleid bieden wij hen daarom de mogelijkheid om binnen zes maanden, die inmiddels vanwege de coronacrisis is verlengd tot 12 maanden, tot en met 31 januari 2021, een plan in te dienen dat inzichtelijk maakt hoe zij hun personeel op een legale manier gaan huisvesten. Tijdens de planontwikkeling wordt er niet gehandhaafd bij de woningen van deze werkgevers. In overige situaties, als er geen plan ligt binnen 12 maanden, wordt opgetreden op basis van de wettelijke verplichting die er is, maar ook in het kader van brandveiligheid en om situaties van overbewoning en overlast te voorkomen. Daarnaast is het uitgangspunt dat voor alle bedrijven dezelfde regels gelden.

In de toekomst wordt het steeds moeilijker om voldoende arbeidskrachten te vinden. Daarom hebben ook bedrijven er baat bij dat huisvesting van arbeidsmigranten kwalitatief goed geregeld is. Er wordt dan ook intensief samengewerkt met de Inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) wanneer dit niet het geval is. Bij signalen of vermoedens van arbeidsuitbuiting wordt direct contact opgenomen met de Inspectie SZW. Ook wordt het RIEC (Regionale Informatie en Expertise Centra) ingeschakeld bij fraude of vermoedens van mensenhandel. De Inspectie SZW en/of het RIEC kunnen vervolgens verder onderzoek doen. Om uitbuiting te voorkomen wordt beter gecommuniceerd met en naar arbeidsmigranten over hun rechten en plichten. Uit de enquête onder arbeidsmigranten blijkt dat 28 procent behoefte heeft aan informatie over hun arbeidsrechten.

Beleid:

Na vaststelling van het beleid zullen we handhaven op kamerverhuur aan arbeidsmigranten. Voor bestaande situaties gaat een overgangperiode gelden van zes maanden, tot en met de datum van 1 augustus 2020, waarin werkgevers / huisvesters inzichtelijk kunnen maken hoe zij arbeidsmigranten op een alternatieve manier gaan huisvesten.

3.8 Convenanten met werkgevers en huisvesters

Werkgevers zijn primair verantwoordelijk voor kwalitatief goede huisvesting en voldoende voorzieningen voor arbeidsmigranten, zoals in de eerder aangegeven kaders is weergegeven. De gemeente ondersteunt en faciliteert hierin zoveel mogelijk.

Daarbij is de gemeente Steenbergen toegankelijk en klantvriendelijk voor bedrijven. Er wordt geïnvesteerd in duurzame relaties met bedrijven die arbeidsmigranten in dienst hebben. De gemeente denkt mee over hoe zij arbeidsmigranten aan zich kunnen binden, zodat dezelfde mensen jaarlijks terugkomen en/of zich hier willen vestigen.

Onderdeel van de duurzame relatie is het afsluiten van convenanten met (grote) bedrijven/ huisvesters en uitzendbureaus/ huisvesters. In het convenant zullen zaken als toeristenbelasting, in- en uitschrijvingen in de BRP, huisvesting volgens SNF keurmerk of Agrarisch Keurmerk Flexwonen en alle overige voorwaarden worden opgenomen. Daarnaast wordt de rol van de werkgever omschreven op het gebied

van taal, participatie en informatievoorziening aan arbeidsmigranten. Ook wordt onderzocht of er in het convenant een redelijke termijn tussen het einde van een arbeidscontract en einde van het huisvestingscontract kunnen opnemen. Dit om te voorkomen dat iemand van de ene op de andere dag op straat staat. Onderdeel van de afspraken is het bijhouden van een nachtregister door de betreffende huisvester. Dit is in het kader van de toeristenbelasting een (wettelijke) verplichting.

Beleid:

- De gemeente zet in op een duurzame relatie met werkgevers en huisvesters;
- Er worden convenanten worden afgesloten met werkgevers en huisvesters, gebaseerd op de kaders van deze beleidsnota.

3.9 Communicatie

Veel van onze inwoners hebben te maken met arbeidsmigratie in al zijn aspecten. Daarom is het belangrijk dat we inwoners goed informeren over het beleid van de gemeente. Hiervoor wordt als onderdeel van het uitvoeringsprogramma dat voor de implementatie van het nieuw vastgestelde beleid wordt opgesteld, een communicatieplan opgesteld. Voor de uitwerking van het beleid wordt, na vaststelling door de gemeenteraad verder in gesprek gegaan met verschillende betrokkenen zoals werkgevers, huisvesters, uitzendbureaus, initiatiefnemers en andere partijen.

In paragraaf 3.3 is ingegaan op het belang van een goede communicatie en dienstverlening naar arbeidsmigranten. Het blijft een uitdaging om niet alleen over, maar ook met de arbeidsmigranten zelf in gesprek te blijven, hun wensen en behoeften in beeld te krijgen en hen van goede informatie te voorzien op het gebied van bv. taal, onderwijs, wonen en gezondheid.

Met betrekking tot communicatie over nieuwe huisvestingslocaties wordt er pas gecommuniceerd over een specifieke locatie als een initiatiefnemer een eerste plan heeft gemaakt dat met de gemeente is besproken, geen onoplosbare belemmeringen kent, voldoet aan de kaders van deze beleidsnota én als er goede communicatie- en beheerafspraken zijn vastgelegd. Pas dan wordt het plan breder gepresenteerd en kan de dialoog met inwoners, belanghebbenden en in de raad starten.

3.10 Regionale afstemming

Het arbeidsmigratie vraagstuk overstijgt de grenzen van onze gemeente. Arbeidsmigranten wonen in de ene gemeente en werken op tijdelijke contracten in andere gemeenten in de regio. Er reizen dagelijks naar schatting honderden arbeidsmigranten op en neer naar onze gemeente om hier te werken of te verblijven. Door deze bewegingen is het bovenal een (sub)regionaal vraagstuk. Samenwerking met gemeenten uit de regio is daarom erg belangrijk. Beleidsmaatregelen in andere gemeenten rondom huisvesting, toezicht en handhaving hebben direct effect op de uitwerking van ons beleid. Maar andere gemeenten hebben ook vergelijkbare behoeften zoals integratie en participatie van arbeidsmigranten. We kunnen van elkaar leren en ons beleid op elkaar afstemmen indien relevant.

Regionale afstemming vindt plaats door onderlinge uitwisseling met gemeenten in de regio. Daarnaast organiseert de provincie regiotafels waarvan de eerste in april 2019 plaatsvond. Doel van de regiotafels is om marktpartijen te verbinden met gemeenten. De insteek is dat de regiotafels een meer structureel karakter krijgen, waarbij informatie en dilemma's worden uitgewisseld en wordt toegewerkt naar een gezamenlijke agenda en uiteindelijk concrete afspraken. Ten slotte heeft de Regio West-Brabant (RWB) dit jaar een onderzoek afgerond naar "Internationale werknemers in de toekomstige arbeidsmarkt van Regio West-Brabant". Voorlopig neemt de RWB geen coördinerende rol op het vlak van arbeidsmigratie in.

3.11 Risico's

Deze beleidsnota is met de hoogst mogelijke zorgvuldigheid opgesteld. Desondanks zitten er een aantal aannames in. Gepresenteerde aantallen arbeidsmigranten, nu en in de toekomst, betreffen dit geen exacte cijfers. Achterliggende jaren laten zien hoe snel ontwikkelingen hierin kunnen gaan. Daarbij gelden ook afhankelijkheden binnen de gemeente. Bij het niet tijdig kunnen uitbreiden van het aantal verblijfsplaatsen voor arbeidsmigranten, zal de druk op de woonwijken niet verminderen, of zelfs kunnen toenemen. Het aantal gedoogsituaties en overlastsituaties zal daardoor niet kunnen afnemen. Dit kan gevolgen hebben voor de acceptatie van migranten in de samenleving, het imago van de gemeente bij inwoners, omdat verwachtingen niet worden waargemaakt, en de inzet van ambtelijke capaciteit. Er dient fors geïnvesteerd te worden in de relatie met werkgevers om met hen huisvesting te ontwikkelen. Aangezien het om een regionaal vraagstuk gaat, kan beleid van de buurgemeenten invloed hebben op onze opgave. Daarom is een goede samenwerking in de regio van groot belang.

Bijlage I: Tabel met te realiseren verblijfplaatsen

	Opgave 2020, bij een AFCNP in ontwikkeling	Opgave bij een volledig gerealiseerd AFCNP
Arbeidsbehoefte (de behoefte aan arbeidskrachten) arbeidsmigranten	2.450 personen + 1.000 personen in het piekseizoen van 2 tot 3 maanden	3.200 personen + 1.000 personen in het piekseizoen 2 tot 3 maanden
Bestaande legale 'huisvestingslocaties'	1040 verblijfplaatsen	1040 verblijfplaatsen
Vestigen in een woning. Aanname dat ongeveer 25% van de arbeidsmigranten zich op termijn zal vestigen in een woning binnen de gemeente	Er zijn ongeveer reeds 350 personen (exclusief minderjarigen) legaal woonachtig in de woningen.	Als gevolg van de verdere ontwikkeling van het AFCNP wordt uitgegaan van een toename van 188 personen die zich gaan vestigen in een woning binnen de gemeente (25 % van 750 toekomstige arbeidsplaatsen voor arbeidsmigranten).
<u>Nog te realiseren verblijfplaatsen voor arbeidsmigranten</u>	± 1.410 structurele verblijfplaatsen (2.450 – 1.040) + 1.000 in het piekseizoen Verdeling van de ± 1.410 structurele verblijfplaatsen + 1.000 verblijfplaatsen voor het piekseizoen	± 1.972 verblijfplaatsen (3.200 – 1040 -188) +1.000 in het piekseizoen Verdeling van de ± 1.970 structurele verblijfplaatsen + 1.000 verblijfplaatsen voor het piekseizoen
De behoefte vanuit de agrarische bedrijven, anders dan de glastuinbouwbedrijven kan conform het kader vanuit de nota van uitgangspunten op of buiten het agrarisch bedrijf worden gerealiseerd.	± 920 nieuwe legale (structurele) verblijfplaatsen .	± 920 legale nieuwe (structurele) verblijfplaatsen .
In het piekseizoen van 2 tot 3 maanden weken is er voor agrarische bedrijven (exclusief de glastuinbouw) een aanvullende behoefte van 1.000 verblijfplaatsen. Deze behoefte kan eveneens conform het kader vanuit de nota van uitgangspunten op of buiten het agrarisch bedrijf worden gerealiseerd.	± 1.000 verblijfsplaatsen in het piekseizoen.	± 1.000 verblijfsplaatsen in het piekseizoen.
Resterende opgave voor het AFCNP, het Glastuinbouwgebied Westland en de overige sectoren (zorg, logistiek, distributie, etc.) Deze behoefte kan conform het kader vanuit de nota van uitgangspunten worden gerealiseerd.	± 490 nieuwe legale verblijfplaatsen.	± 1.050 nieuwe legale verblijfplaatsen